СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 239. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 14-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 239. Jersey City, N. J., Monday, October 14, 1935. THREE CENTS

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ РАДИТЬ НАД ПЕРЕСЛІДУВАННЯМ ЮНІЙ В ЕВРОПІ

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Цілий просто день нарад присвятила конвенція Американської Федерації Праці в пятницю розстрясуванню питання допомоги робітничим юніям у ріжних чужих краях, де, мовляв, ці рухи тепер переслідують у ряди.

Від виконного уряду Федерації говорив у тій справі Метю Вол, предсідник „фонду для визволення робітників в Европі", котрий створено для допомоги жертвам націзму й фашизму в Німеччині, Австрії й Італії. На основі тайного звіту, предложеного висланником цього фонду до Европи, бесідник ствердив, що в Европі всюди зростає переслідування робітничих юній та їх організаторів. Коло 10,000 юнійних організаторів тепер знаходяться поза своїми рідними краями як утікачі. Багато з них, як чоловіків так і жінок, згинули з рук нацистичного уряду. Допомогу їм можна давати тільки тайно, бо цілий юнійний рух пішов у підпілля.

Далі Вол прочитав заклики за збирання фондів на допомогу жертвам фашизму. Заклики походили від провідників французьких робітничих юній, англійської партії праці та міжнародного союзу робітничих юній.

АМЕРИКА НЕ МОЖЕ ЗМІНИТИ СВОГО СТАНОВИЩА ДО ЕТІОПІЇ.

ВАШИНГТОН. — Постанова Ліґи Націй, що санкції за неспровоковану напасть Італії проти Етіопії мають бути примінені до Італії, поставили ще раз на порядок дня відношення Америки до воюючих сторін в Африці.

Щоб запобігти евентуальним натискам чужих країв у користь облекшення заборони вивозу воєнних матеріялів до Етіопії та примінення її тільки до Італії, американський уряд іще раз дав до зрозуміння, що він під тим оглядом не може робити ріжниці між Італією й Етіопією, бо руки американського уряду звязані виразною резолюцією про невтральність, ухваленою на останній сесії конґресу.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ВИЗИСКУ ДІТЕЙ У ФАБРИКАХ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Катерина Ф. Ленрут, начальниця „дитячого бюра" у департаменті праці федерального уряду в Вашинґтоні, виголосила на конвенції Американської Федерації Праці реферат про довгу боротьбу за поправку до конституції, що має дозволити конґресови видавати закони проти вживання дітей до праці у фабриках.

Бесідниця підкреслювала, що ця кампанія ще не скінчилась та що ще багато назадницьких організацій виступають проти такої поправки конституції.

Недавно тому за звживання дітей по фабриках заявився виконний уряд організації „Дочок американської революції".

МІЖСТЕЙТОВА КАМПАНІЯ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — На міжстейтову конференцію для боротьби проти злочинів приїхали представники 30 стейтів.

Між іншим постановлено зорганізувати „міжстейтову злочинну комісію", що має по одному делеґатови з кождого стейту та має робити пропозиції згідної боротьби проти злочинів.

ЗЛОЧИНСТВА ПЕРЕД СУДАМИ.

ВАШИНГТОН. — У краю відбуваються тепер кілька судових розправ проти сензаційних злочинств.

У Шікаґо йде розправа проти Мендевила Зенґе, обвинуваченого за скалічення та вбиття д-ра Волтера Бавера в день шлюбу з давньою любкою Зенґа. Обвинувачений бороняться божевіллям.

У Минеолі, на Лонґ Айленді, лава присяжних суддів постановила поставити на суд Еверета Апелґейта й панюю Марію Крейтон за утроєння мишаком (аршеником) жінки Апелґейта.

Поліція в Рочестері, Ню Йорк, каже, що 22-літній Ґлен Брасер признався їй, що він задушив 18-літню панну Муріел Ґол, як вона відкинула його залицяння.

ПОШИРЕННЯ СЛІДСТВА ЗА ВИЗВОЛЕННЯ ТОМИ МУНІЯ.

САН ФРАНСІСКО. — Адвокатови Томи Мунія, юнійного організатора, що був засуджений на досмертну вязницю за бомбовий замах на воєнну параду в Сан Франсіско в 1916 році, вдалося дістати від суду дозвіл переслухати свідків поза цим стейтом.

Адвокат каже, що нові свідки переконають суд остаточно, що цілий засуд проти Томи Мунія був „одним з найбільших обманств, які зроблено в історії судів". Він каже, що має свідків, яких зізнання покажуть, що свідки, покликані прокураторією на доказ вини Томи Мунія, були професійні кривоприсяжники, себто люди, які з того й жили, що складали фальшиві присяги за гроші поліції чи прокураторії.

ВИНАЙШОВ ҐРАВІТАЦІЙНИЙ МЛИНОК ДО ЧИЩЕННЯ НАСІННЯ.

Віктор В. Ґейдлавф, фармер з Ґрім, Алберта ,що займається продукцією насіння альфальфи, винайшов млинок, я кий чистить і ступінує насіння процесом тяжкости — ґравітації. В. Д. Ґей, асистент настоятеля експериментальної фарми в Летбридж, говорив, що цей млинок відділює тяжче насіння, то є найліпше, від лекшого. Фармери говорять, що той апарат дає знамениті висліди.

ЗАСУДИЛИ 16 МАРШОВИКІВ.

Поліційний суддя в Ріджайні, Саск., Р. Е. Торнболі, засудив 17 маршовиків, які приїхали товаровим поїздом з Торонто в „пошукуванню роботи". Поліція зачала їх арештувати за волокитство, коли „маршовики" розбіглися по місті й приліплювали афіші про збори, на яких мали говорити Артур Евансі Рев. С. М. Іст. Видані присуди наложили на них кари від 21 до 60 днів тяжкої праці.

ҐАВПТМАН ПИШЕ КНИЖКУ.

Адвокати Бруна Ґавптмана задумують внести проти рішення найвищого суду стейту Ню Джерзі апеляцію до найвищого суду Злучених Держав. Кошти цеї апеляції задумує Ґавптман покрити зисками з власного життєпису, що він його тепер пише в тюрмі.

КОРОЛЕВА КРАСИ ЛЕТУНКОЮ.

Паріс Наваро, гарна міс Европа 1935 р., живе тепер в Мадриді, де вчиться летунства. Її професор летунства твердить, що вона має хист до летунства і що по одним місяці буде знаменитою летункою. Давніше королеви краси хотіли бути кіновими зірками, а тепер хочуть летіти до зірок. Інші часи, інші звичаї.

ЯК ФАРБУВАЛИ КОЛИСЬ ВОЛОССЯ.

В часах народин Ісуса Христа вміли шляхотні Римлянки фарбувати дуже добре волосся на русяво. Історик Пліній оповідає, що вони вживали до цієї цілі оцту, який знаходився в посудині з олова і в якім були пявки. Пявки оставалися 2 місяці в оцті, а потім уживано тої течі до фарбування волосся.

ЗГОРІЛИ 50 ТИСЯЧ СОТНАРІВ ЗБІЖЖЯ В НІМЕЧЧИНІ.

В німецькій місцевості Ґрайфсвальд згорів великий шпихлір, довгий 60 метрів, а широкий 25. У шпихлірі було 50 тисяч сотнарів збіжжя, що цілковито згоріло. Причина пожежі невідома.

ВТЕЧА КОМУНІСТІВ З ВЯЗНИЦІ.

З болгарської тюрми в Пловдові втекли 10 болгарських комуністів. Вони втекли підземним проходом, довгим кількадесять метрів, що його вертіли вони довше як місяць.

ГОЛУБ У СИНАГОЗІ.

Зприводу початку шкільного року відбулось у Варшаві в синагозі богослужения для молоді. Підчас богослуження один з учнів випустив голуба, привязавши йому до хвоста червоний прапор.

ПОЛЯКИ ПРО ПОЛЬСЬКУ ІНТЕЛІҐЕНЦІЮ.

„Варшавскі Дзєннік Народови" в ч. 66 у статті „Відсіження інтелігенції" пише: „Неслушний є погляд п. Студніцького, що треба селянський доплив до польської інтелігенції припинити. Чи сьогоднішня польська інтелігенція є справді стільки варта, що треба її так старанно оберігати перед розводненням від доплиу інших стихій? Ні! Тричі ні! Трудно уявити собі стихію менше вартну культурно, ніж пересічний загал сьогоднішньої польської інтелігенції. Що знає й уміє пересічний польський інтелігент сьогодні, крім знання найтісніше, майже ремісничо, фахового? Нішо! Чим справді цікавиться? Хіба головно бріджом. А який його характер? Такий, що виховався в четвертій бриґаді ББ. Якеж його родинне життя, що є під знаком бездітности й розводів? Деж сьогодні правдива культурна творчість? Де меценаси мистецтва, читачі вартісних книжок, консументи культурного дорібку? Якраз у здоровий, моральний, зберігаючий у собі сильну, традиційну культуру, селянській масі знайдеться запас сил, здатних польську культурну верству відсвіжити й відродити".

СТО ЛІТ ТОМУ ВИНАЙДЕНО СКОРОСТРІЛ.

Перед 100 літами, дня 1-го серпня 1835 року, якийсь Фіші виконав замах на тодішнього французького короля Люї Филипа. До цього замаху вжив він спеціально збудованої пекольної машини, яку тепер переховують у музеї. Оглянувши докладно цю машину, можна ствердити, що вона дуже нагадує скоростріл, і дійсно вона опісля послужила як взір будови скорострілу.

ОРҐАНІЗОВАНА МИЛОСТИНЯ.

Один книгарник у Празі, що його вічно напаствували прохачі, розвязав так питання милостині: поклав перед книгарнею скриночку з дрібними грішми і над нею вивіску з написом: „Прохачі, беріть собі самі по одній монеті". Прохачі дуже чесні. Досі не брали більше, як їм дозволяє їх добродій. Що булоб у такім випадку в нас?

ГАРНИЙ ПРИМІР НІМЕЦЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Ґрупа, зложена з 24 студентів кенігсберського університету, зголосилася на добровільну працю до одного заводу, щоб дати спроможність старим робітникам спочити один місяць, а притім не втратити платні. За прикладом кенігсберських студентів підуть і студенти інших німецьких університетів і дадуть спромогу старим робітникам дістати одномісячні відпустки.

У МАДЯРЩИНІ РОСТУТЬ ЦІНИ НА РІЛЬНИЧІ ПРОДУКТИ.

З Будапешту повідомляють, що в Мадярщині цього року зросли ціни на рільничі продукти двократно, трикратно, а навіть шестикратно в порівнанні з цінами минулого року. Через те міське населення Мадярщини відчуває небувалу дорожню основних харчевих продуктів. Причиною тієї дорожні були сьогорічні морози, градові тучі та посуха в Мадярщині, що заподіяли мадярським селянам великі шкоди.

БАГАТІ ПОКЛАДИ ЗОЛОТА НА ОСТРОВІ ҐРЕЙТ СЛЕЙВ ЛЕЙК.

Багаті нові поклади золота знайдено на острові Автпост, Ґрейт Слейв Лейк, 50 миль на північний схід від Порт Резолушен і 720 миль на північ від Едмонтону, Алберта. Надіди вітичила компанія під проводом Дж. Бирне, Торонто, яка має широкі землі на полях Лейк Атабаски.

В РАДЯНСЬКІЙ ЛІКАРНІ.

„Вісті" з 30 липня пишуть про попелянську райлікарню (на Київщині): „Останнім часом про лікарню пішла погана слава. Почалась плинність лікарів. Відмовились працювати терапевти Сохач та Омельчук, за ними зубний лікар — Сікорська, консультант по охматдиту Просян. Керівник лікарні, ґінеколог Тузова, доклала всіх зусиль, щоб усунути спеціялістів. Залишився в лікарні з медичного персоналу тільки лікпом Слободянюк, він же й голова місцевкому лікарні. Слободянюк приховує від громадськости та районних організацій факти бездушного ставлення Тузової до хворих і безконтрольне витрачання та привласнювання нею коштів... У Тузової є приватний „абортарій" — у звичайній хатній обстанові вона робить аборти за 40— карб. Квитанцій як правило нікому не видає. Колиж хвора грошей не має, Тузова розаснює їй шкідливість абортів. Замісць асиґнованих на щоденне харчування хворого 2 крб. 80 коп., вона витрачає 80 коп." І т. д. Ще одна картина медичної справи на Україні і „дбання" совєтської держави про своїх громадян.

ТУРЕЧЧИНА ПРОТИ НУДИСТІВ.

Ґрупа німецьких еміґрантів, нудистів, бажала поселитися на одним острові на морі Мармора. Але турецький уряд не зголосився на те, бо нудизм у Туреччині вважають за проступок проти моралі.

НЕҐУС — МІЛІЯРДЕРОМ.

Цісар Етіопії Гайле Селясі належить до найбільших багачів на нашій земській півкулі. Його особистий маєток оцінюють на 200 мілїонів франків. Більшу частину своїх грошей ульокував неґус у Франції та Англії, а навіть у деяких італійських фабриках сира. Та гроші, вміщені в італійських фабриках, певно будуть тепер сконфіскованні італійським урядом.

УКРАВ СЕРЦЕ СВОЄЇ КОХАНОЇ.

В малому рибацькому селі в Дальмації трапилася цими днями ось така несамовита подія: Відбулося там вінчання найкращої дівчини в селі з одним багатієм. Бувший наречений дівчини, що не міг з нею оженитись, бо її батьки противилися тому, погрожував, що пімститься на бувшій нареченій та на її родичах. Два дні після вінчання молода згинула під колесами авта. Нічию заскрався її бувший наречений до каплиці, де була труна з тілом його коханої, та вийняв ножем її серце з тіла. Повідомлена про те поліція арештувала бувшого нареченого. Він признався, що таким несамовитим способом привласти собі серце коханої, що „принайменше по її смерти належало воно виключно до нього".

РОЗПРАВА ЗА ВБИВСТВО ПЕРАЦЬКОГО НАЗНАЧЕНА НА 12 ЛИСТОПАДА

ВАРШАВА (Польща). — Польські часописи оголосили акт обвинувачення, виставлений польською прокураторією, а звернений проти 10 молодих Українців і двох Українок, обвинувачених за співучасть у вбивстві польського міністра внутрішніх справ, Бронислава Перацького, літом 1934 р. Судова розправа зачнеться 12-го листопада б. р.

ЛІҐА ПРОТИ ДОСТАВИ ЗБРОЇ ІТАЛІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Комітет, назначений Ліґою Націй до ухвалення санкцій проти Італії звільнив усі держави, що належать до Ліґи, від заборони доставляти зброю і муніцію для Етіопії, а заборонив таку доставу для Італії.

ІТАЛІЯ ЗАЧАЛА НОВИЙ НАСТУП.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Відомости, які надходять з полудневої части краю, стверджують, що італійська армія посувається там наперед та що там готується офензива на великі розміри.

СКЛИКУЮТЬ ПАРЛЯМЕНТ.

ЛОНДОН. — Уряд приспішує скликання парляменту. Наради відбудуться вже 22-го жовтня, бо, як кажеться в офіційнім звіті, ситуація така, що „публичний інтерес" вимагає скликання парляменту. Дебатуватимуть головно над етіопсько-італійською війною і становищем Великої Британії супроти цього конфлікту.

ІТАЛІЙСЬКІ ВТРАТИ НЕВЕЛИКІ.

РИМ. — Офіційно подають точне число досі вбитих італійських жовнірів і захорілих. З нього виходить, що покищо Італія щодо людей потерпіла мало. Зате зуживо далеко більше число тубільців, що є на службі в італійській армії. Разом з тим подається, що покищо італійська армія не стрінула серіозного опору. Надіються, що до властивої битви прийде щойно тоді, коли італійська армія ввійде в глиб краю і в околиці для Етіопців більш підхожі.

ДВА З ЕТІОПСЬКИХ НАЧАЛЬНИКІВ ПО СТОРОНІ ІТАЛІЇ.

РИМ. — У воєннім комунікаті міністерства преси і пропаганди кажеться, що в північній Етіопії покинули етіопського короля два визначні етіопські начальники і перейшли з військом на італійську сторону.

НА ЩО РАХУЮТЬ ЕТІОПЦІ?

РИМ. — Італійці здають собі справу з етіопської тактики. Найбільша трудність, яку треба італійській армії поборювати, це погана комунікація і брак води та поживи. Через те армія мусить посуватись дуже поволі. А чим далі йде в глиб краю, тим її положення гірше. Етіопці думають тим робом війну протягнути, бо певні, що за якийсь час сама Ліґа Націй закінчить війну.

ПЕРЕВЕЗЛИ ВЖЕ 200,000 ІТАЛІЙЦІВ.

ПОРТ САЇД (Єгипет). — Обраховують, що через Суеський канал перевезено досі кораблями 200,000 італійських жовнірів і робітників. З Африки перевезено назад до Італії за той самий час, себто від лютого цього року, 8,250 жовнірів.

ІТАЛІЙСЬКИЙ НАСТУП НА ПІВНОЧІ.

РИМ. — Кореспонденти з поля боротьби в північній Етіопії доносять, що наступаюча італійська армія має 110,000 жовнірів, 2,300 машинових крісів, 230 гармат і 92 танки.

НЕ БУДЕ СПІШИТИСЯ З САНКЦІЯМИ.

ЛОНДОН. — Є таке переконання, що Велика Британія ще довго буде зволікати заки рішиться взятися за санкції проти Італії, а властиво за допомогу Етіопії. Щодо цього останнього, то заходить велика трудність. Бо кораблями можна легко доставити зброю і муніцію до африканського побережжя. Але трудність полягає в доставі зброї з пристаней для армії. Залізниць нема, дороги погані. Достава мулами і верблюдами тревалиме дуже довго. А крім того італійські летуни зможуть таку доставу легко унеможливити, обкидуючи каравани бомбами з літаків.

НОВОВИНАЙДЕНІ МАЛЮНКИ ШЕВЧЕНКА.

ПАРИЖ. — Офінор дістав відомости з Чернигова, що при розгляді збірок, сконфіскованих у приватних осіб підчас революції, які до цього часу знаходилися в повному безладді, винайдено 6 аркушів з альбому Шевченка підчас його перебування в Академії Мистецтв у Петербурзі. На аркушах є велика скількість шкіців, які вказують на те, що поет студіював малярство з великою докладністю. Одночасно винайдено невідомий портрет Шевченка на ввесь зріст та малюнки, що відносяться до першого його тіла на Україну. Знайдені річи знаходяться тимчасово в бувшому Музеї Тарнавського в Чернигові.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept d for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЦІЛЯЮТЬ У ВОРОНУ, СТРІЛЯЮТЬ У КОРОВУ

В Америці багацько говориться про те, що Етіопія не варта цих витрат, які поробить Італія на її добуття. Писав про це недавно дуже виразно американський історик, проф. Шотвел, говорить про це німецький Жид, Еміль Людвіґ, при своїм приїзді в Америку. Цей останній навіть зробив з того висновок, що Мусоліні вибирається на цю авантуру зо свідомою ціллю ратувати свій режім перед повстанням Італійців.

Тимчасом люди, що добре поінформовані про італійські справи, як наприклад ґазетні кореспонденти в Італії, переконуються, що добре поінформовані круги Італії добре знають вартість Етіопії для Італії. Себто, властиво кажучи, знають добре її безвартість. Вони знають, що ще в 1868-мім році Анґлія мала нагоду добути цей край та перемінити його на анґлійську кольонію, але не зробила цього, бо переконалася, що це не оплатиться. Про те саме переконалася скоро потім одна французька компанія, що навіть витратила міліони грошей на розслід краю.

Цей вислід переконав Французів, що Етіопія не надається для експльоатації, а під експльоатацією треба розуміти або: добування з краю сирих матеріялів, або закладання там фабрик для визиску людей, або поселювання там своїх людей (кольонізацію). Знають про це все поінформовані круги Італії. Знають вони, хоч назверхи цього не показують, хоч назверхи говорять про потребу вільного місця на сонці, про потребу кольоній, сирівців, тощо.

Люди, що обертаються серед добре поінформованих кругів Італії, знають добре, що Італійці знають про вартість Етіопії. Знають вони теж з розмов та зі спорадичних отвертих заяв Італійців, що Італія не хоче Етіопії як Етіопії, а тільки як бази для дальших здобутків в Африці. Італія має наміри захопити Єгипет, Судан, а ще далі британську Африку, Палестину, ба навіть можливо Індію. Вона хоче створити велику італійську імперію та перемінити Середземне море на італійське озеро, себто воду, з усіх боків оточену італійськими посілостями.

Поза цею мрією є переконання Італійців про занепад Анґлії. Їм здається, що британська імперія вже пережилася та що вже почала розпадатися. На румовищах великої імперії має зацвисти інша імперія, що буде наче відродженням старинного Риму, але буде нова, молода. Як на румовищах Риму повстали імперії Австрії, Еспанії, Німеччини, Анґлії, так по ріжних переходах на їх румовищах має встати назад імперія Риму у новій формі. Ось що повинні знати люди, що хочуть на світ дивитися реальними очима.

НЕ ХВАЛІМ ДНЯ ПЕРЕД ВЕЧОРОМ

(Оригінальний допис з Галичини).

По найновішій зміні польської конституції та введенню нової виборчої ординації було для галицьких Українців незвичайно важним післати до того нового сойму доконче таких людей, котрі не були би лише простими ступайками санаційного уряду в роді колишнього о. Ількова або і досі ще існуючих на Волині „Певняків". Як відомо, польський уряд відгрожувався українським послам в останнім польськім соймі, що цілком нові люди прийдуть на їх місце до нового сойму. Та бачимо, що якось той уряд відступив від своїх засад і погроз, наскільки ішло про Українців, а навіть ввійшов в дуже близьку стичність головно з одною українською партією — з ундистами. Говорилося, що уряд буде дбати передовсім про визначних людей взагалі і цього держався він менше більше, наскільки йшло про Поляків. В поступуванню з Українцями було інакше, бо допустив він до мандатів і такого нікому незначного посла, яким є Болюх і навіть такого „грішника" (супротиного), яким був Зенон Пеленський, котрий вже раз вкупі з Міленою Рудницькою виступав різко за границею на конґресі національних меншин. Але Мілени — у всякому разі першорядного політичного таланту — уряд таки не допустив.

Епископ Хомишин випросив собі своїми поїздками до Варшави, що дано мандат його адвокатови, д-рови Івасеви Волянському, та (до сенату) його канонікови, о. Лободичеви. Але й тут властиво таки УНДО рішало. Кажуть, що воно заважило, що не допущено до мандату з клерикальної „Нової Зорі" д-ра О. Назарука, як теж самостійного радикала д-ра К. Трильовського.

Як бачимо, уряд повів наскрізь партійну політику, звязавшись властиво тільки з одною українською партією. Та тепер найважніше, що принесе нам отся „реальна" політика.

Кажуть, що вже дехто з наших розпочав „акцію", а передовсім муж довіря епископа Хомишина, о. Лободич, котрий зчаста відвідує Варшаву.

Балакають щось про український **університет у Станиславові.** Можливе, що це буде щось таке, як католицький університет в Люблині, але дуже сумніваємось, щоб еп. Хомишин захотів давати на ту ціль дещо зі своїх богородчанських доходів.

У всякому разі „ест моду ін ребус" або — у всім мусить бути міра. Отже і в „угодовій" політиці УНДО.

Як відомо, польський міністер справ заграничних Бек ще торік заявив у женевській Лізі Націй, що він зриває версайський трактат, наскільки цей дає Лізі Націй право брати в оборону національні меншости в Польщі. У звісній статті якоїсь грубої шишки в урядовій „Ґазеті Польскій", поміщеній в самий день соймових виборів, каже той автор:

„Потравневі (санаційні) уряди, ставлячи як одну з основних цілей нашої (польської) закордонної політики піднесення поваги польської держави в міжнародніх взаєминах — осягли повне відмежування **внутрішніх** польських справ від усяких **зовнішніх** чинників, а також довели, що спинилися чужі впливи на **нелеґальний** український противдержавний рух".

Річ очевидна, що автор говорить тут і про згадану заяву мін. Бека та про договір з Німеччиною.

Дальшим потягненням у тій грі було не допустити нікого непевного з представників „меншин" на недавно відбутий конґрес національних меншин в Женеві. Старався дістатись тамтуди інж. Ад. Клімович, делеґат Білоруського Національного Комітету в Вильні, та влада відмовила йому видачі заграничного пашпорту.

Зате дістав його дуже легко заступник секретаря ундівської партії, бувший посол д-р Любомир Макарушка, котрий на тім конґресі вихвалив виборчий договір між УНДО-м і польським урядом. Є безсумнівним, що цей його виступ і заява були також усталені поміж обидвома „контраґентами", але чиж відповідало це народньому достоїнству хвалити день перед вечором? Бож говорім, що хочемо, але тих 14 послів та 5 сенаторів, це не є ще ніякою концесією для самого українського народу в Галичині і від того йому ані трошки лекше не стане. Ті посли і сенатори не зможеуть **самі** абсолютно нічого корисного для народу зробити, бо це серед теперішніх обставин може зробити лише уряд. А фактом є, що **досі** по виборах він нічого позитивного українському народови не дав. Отже за щож вже **тепер** така подяка? Чи „малоросійская самоотверженность" не іде задалеко? Що польський уряд тим договором в справі соймових виборів заманіфестував цілком недвозначно свою добру волю унормування в мирний спосіб міжнаціональних відносин у Східній Галичині — це є річчю очевидною і з уваги на дотеперішні практики на тім полі — майже революційною.

Але всеж таки треба ждати на реальні наслідки тої доброї волі, а таких — як досі — не багато і то в дрібницях. Тут належить толерування ріжних національних, зрештою дуже невинних маніфестацій на провінції, хоч маємо також такі події, котрі говорять про уперте обставання при старих практиках. Розвязують „Соколів", протеґованим згори „Лугам" заказано носити таку небезпечну зброю, як „хуцульске топоркі", „Камінярам" на однім святі заказано вправи палицями (хоч ними вправляють „Луги"), а староста в Городенці дозволив одному селі на **фестин,** але в... „замкнентим льокалю".

Всі ті практики повинні бути викорінені і очевидно українські парляментаристи повинні причинитись до цього, а рівночасно домагатись великих концесій, котрі зрештою ними не будуть, але будуть лише виконанням заґарантованих конституцією і вервайським договором прав.

Та покищо цих концесій не видно, то й не було за що співати в Женеві славословні пеани. Отже роля п. Макарушки вийшла на тім конґресі дуже фатальною, тимбільше, що що тижня читаємо в наших часописах про нові висилки до Картуської Берези.

П. Макарушка є одним з головних промоторів „всеукраїнського конґресу". З недавнього поведення п. Макарушки в Женеві можемо собі тепер представити, як би цей конґрес виглядав.

І справді: жаль було тих грошей, що УНДО видало на висилку п. Макарушки до Женеви, а ще більше було би жаль тих тисяч долярів, котрі би мали витратити українські делеґати з цілої земської кулі на цей конґрес, коли би він мав проявити свою діяльність власне в тих двох напрямах, які так пророчисто зазначав п. Макарушка в Женеві. Гроші, витрачувані на такі поїздки, ліпше вжили на пропаґанду чужими мовами.

Тут годі не сказати пару слів про ще одну сумну конґресову справу, а то про **жіночий конґрес у Царгороді.**

Отже Головний Виділ Союзу Українок у Львові задумав вислати на цей конґрес як свою делеґатку п. Мілену Рудницьку, а вироблення пашпорту для неї взяв на себе **„Союз Українок Еміґранток"** (Петлюрівок!) у Варшаві.

Це товариство одначе не тільки що не зробило у Варшаві тих заходів, котрі перебрало на себе, але ще **невірними інформаціями** про те, що ніби **„справа в порядку",** та шо львівська делеґатка дістане пашпорт у Варшаві—довело до цього, що львівський „Союз Українок" не робив ніяких більше заходів в справі пашпорту у Львові. З вини тих самих варшавських т. зв. „Марій Іванових" не було на Міжнародному Жіночому Конґресі в Царгороді також делеґатки еміґрантки (Наддніпрянки), яка не поїхала нібито з браку фондів. На поїздку пані Наталії Лівицької-Холодної (дочки „головного отамана"), що мала бути делеґаткою власне від того товариства на конґрес в Царгороді—варшавські „еміґраційні чинники" грошей не мали. А була це дуже важна справа, бо від присутности української делеґації на конґресі в Царгороді залежало дальше збереження позиції Українок в **„Міжнароднім Жіночім Союзі".** Та орґанізація віддала українській національній справі неоцінені прислуги, а галицьке українське жіноцтво утримувало кільканацять літ звязки з нею, коштом великих жертв, праці і гроша. Пані Н. Лівицька-Холодна до Царгороду не поїхала, але зате майже рівночасно виїхала на кілька тижнів до Парижа — і на це гроші були.

Хитрим способом позбавлено Українок участи у тім важнім конґресі. Лежало це очевидно в інтересі тих самих сфер, в інтересі яких їздив п. Любомир Макарушка до Женеви. Дуже грубим штихом все те позшивано, щоб не пізнати кравців!

Іван Петрівський.

„УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ"

Місячник „Контемпорері Ревю", що виходить у Лондоні, помістив в свойому черговому числі (за жовтень ц. р.) довшу статтю під заголовком „Українська Нація". Саттю написав знаний анґлійський журналіст, Ланселот Лотон.

Автор виступив, між іншим, у дуже гострий спосіб проти присвоювання Москалями старинної історії України.

„Ніхто не може заперечити", пише авор, „що Русь повстала на землях, які тепер звемо Україною, з Києвом як столицею. В одинацятому століттю ця держава мала високу культуру та велике економічне значіння. Українці зовсім оправдано гордіють цим прагніздом своеї нації. Тимчасом Великороси стараются відібрати його від них, стараються присвоїти і перебрити його на початок „єдиної неділимої" Росії. Але історія доказуе що інше. Вона подає, що в XX. століттю предки Великоросів, переселилися з Києва в ліси та мочари на півночі та на сході, подружилися з дикими фіно - монґольськими племенами, зартатили там останки тої цивілізації, яку з собою принесли, перемінилися в зовсім нову націю, і створили для себе свою питому орієнтальну московську державу".

Автор перебігає опісля коротенько історію поневолення української нації.

„Росія не тільки що заборонила друкувати щонебудь українською мовою, але заборонила й говорити проповіди або виголошувати лекції українською мовою. Вона заперечила навіть само існування української мови, таксамо як і заперечила існування української національности. Українську мову прозвано офіціяльно російським діялєктом, хоч ріжниця між українською мовою і московскою не менша, як між російською та польською, або між анґлійською та німецькою. Але припустім, що обидва народи і говорилиб спільною мовою, то це ще не зміняє нічого. Мова ще не становить нації.

„Хоч большевики й признали Україні місце в совєтському федеративному союзі", пише далі автор, „то в дійсности поневолюють вони українську націю ще більше ніж це царі робили. Автономія України — це казка. Влада з Москви всьому диктує, її сцентралізовано ще більше перед війною. Наперекір усяким традиціям, звичаям наперекір самій українській психольоґії, втиснено їх силою в примітивну колективізацію і примушено піддатись диктатурі, яка добирається до глибини самих думок, не тільки до слів та діл. Правда, дали Українцям свободу рідного слова, але цим рідним словом дозволили висловлювати тільки ті ідеї, які одобрить Москва. Внаслідок того вся Україна попала під чобіт Росії. Ніяка інша нація не зазнала такої гіркої долі, як українська".

Статтю закінчує словами: „Україна, це не малий край. Коли взяти українські етноґрафічні землі, то вони три до чотири разі більші від поверхні Великої Британії. Українців нараховують у світі сорок пять міліонів. І тому, доки не вирішиться в світі українського питання, так довго воно останеться небезпекою для світового мира".

(Укбюро, Лондон).

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

— 72 —

У середу прийшов Єлисей. Довго обшкробував у сінях на порозі з грязюки чоботи. Приніс вістку, від якої у Насті защеміло під серцем.

Мовляв, до села прибув з Кремянеччини „хвактор". Хвактори, це люди, які шукають купців на землю. Хтось йому сказав, що у Дермані знайдуться люди, що потребують землі...

Матвій уривно засміявся: — Цікаво, де є такі люди, що не потребують землі. Що вартий порядний чоловік без землі?...

Єлисей швидко пояснює: — Прийшов, знаєте, і зайшов до Стратона і так і так... На Кремянеччині, мовляв, землі безлік. По 350 рублів десятина з дворянським банком... Але яка земля... Масло не земля. Чорна, як саджа... Ространочка на десять літ... Це просто...

— Підем, підем! — рішучо заявив Матвій. Накинув на плечі куцана і пішли. Настя і не намагалася перечити. Скорше зупиниш буревій, ніж його...

Вона тільки тошніла, виходила на двір, обходила садибу, хату, клуню, садок. Навколо безлюддя, але їй тут приємно. Онде луг залитий водою. Річка вийшла з берегів, розлилася. По воді верби сторчать, кущі верболозу, китички сухого очерету. За лугом, на тамтім боці, Заставя і молода соснина. Чорно там і шумить вітер, особливо, коли він пре з заходу.

З другого боку кляпає млин. Там завжди хтось є з Дерманців. За млином стависько, очерет. За очеретом сонце заходить... Гарно тут. Шкода кидати все і йти Бог зна куди в світ...

Та не так думає Матвій. Твердими широкими кроками, розбиваючи снігову ćаламаху, брати простували до Дерманя. Кирило Деберний — фактор тилявецького пана, сидів у Стратона Булія за столом. Перед ним початє півока з червоною наліпкою і смажена яєшня. Сам здоровило, чорна лопатою борода, голова вкрита розляглою лисиною, очі жаріють хитрими огниками...

— Дайбоздоровля! — привіталися усі, ніби старі знайомі і по хвилі часу сиділи уже за столом. Матвій, з приводу такого надзвичайного випадку, зрадив свій характер і зовсім легко лиґнув пару чарок оковитої.

Миттю завязалася жвава ділова розмова. Кирило Деберний говорив прудко, але не на галай-балай. Такі на вітер слів не кидають. Його лисина кружляла на всі боки, уста підцмокували, уха вслухувалися у кожне слово.

— Ото ж слухайте, добрі люди, — говорив він. Вірте, не вірте, а такої землі, як у нас, ви на цілій Волині не знайдете. Високе, соняшне місце, ліс, чорна земля... Правда, мушу сказати, що на першу пору люди наші зустрінуть вас не ласкаво. Нічого таїти — прийдеться вам деякий час повоювати з нашими мужиками... Але — і Кирило махнув рукою та обернув на бік голову.

Єлисей досадно чвиркнув крізь зуби на бік і надзвичайно високим тоном запищав: — Так різал'-ма... То тільки ми отакі, пробачте, каптурі. Хто тільки не прийде до нас, і вже він пан... Тьху!... Якісь наволочилися люди, загарбали нашу земельку, а тепер ти лізь чортові в зуби, під чужий поріг...

— Алє кажу вам... Наш народ сумирний. По того трохи... побундючиться і далі плюне. Не вміє наш народ боротися за себе... Так, так... Майте тільки дещо впертости і все, як тьху!... Піде... Їй-богу, піде...

—Верно, — підтвердив Стратон. — Куди там нашому дядькові...

— Ну, — докинув слово і Матвій. — А я так міркую: Наш дядько завжди є мудрий, але заднім розумом... Ми от спохватилися, кинулися, вхопилися за землю... Але, що тепер... А яка, кажете, ціна?

— Тут Кирило не відповів одразу. Не був би він тоді хвактор. Треба з толком, обережно.

— Та, — каже, як то для вас... Що для вас ціна. У нас ви можете два рази стільки купити, скільки тут продасте. То, знаєте, що сторона, то й новина. От яке воно диво. Здається, той самий край. Ну, що там тих пятьдесять верстов. Пішки за день відмахав, а хіба можна вашу сторону з нашою рівняти. Та коли б вашому мужикові наша земля, то він би тисячі складав. То, знаєте, пройшов я не мало по наших селах, а такого, як ваше, не зустрічав... Люди якісь дебеліші, якісь тверді... І будови, і худоба. Все у вас якось ліпше. І говір у вас якось відмінний. Та наша ціна видається дурницею... Їй-бо,... Триста і сімдесять рублів... Свою ви пятьсотень заженете... Ні? А ространочка, а майно... Кажу вам, що ціна — сміх один...

Пізно в ночі вернувся Матвій додому і по одному його погляду Настя догадалася, що кінець.

— Спечи якого там коржа. Завтра підемо оглядати „імєніє" в Тилявці...

— Де? Як?... Що то за Тилявка? І чого тобі, чоловіче, не сидиться? І куди ти нас ото в повітри поволочеш?...

Матвій роззуває чоботи: — Ну, ну!... Ти но приготуй мені харчі на дорогу. Піду на кілька днів. Пятьдесять верстов ходи...

Хотілося йому по доброму з Настею, але хіба ж з нею можна по доброму. Мовчки ліг, бо чув утому. Але заснути не міг. Коло нього, як звичайно, спить Володько. Далі Хвєдот. Ще далі Настя. Колиска з дитиною ледь помітна в темноті, а над нею схилена постать Насті.

Хитає поволі колиску, а у грудях тягарі. Думи рвуться взад, вперед. Пригадується все, що приходилося пережити. На дворі темно, мов у проваллю. Чогось загавкав Пундик. Настя покинула колиску і підійшла до вікна. — Не злодій часом... А, де там... Де тут ті злодії? Ось уже шостий рік на безлюдді, але Бог хоронив. Соломинки ніхто не взяв...

Заспівав перший півень. Настя тяжко зітхає і йде до постелі. — Хай ще, думає вона, прикорхну до других півнів... — Лягла.

А Матвій вже засипляв. Завтра далека й тяжка дорога.

Другого дня рано Матвій дав деякі розпорядження і подався в село до Стратона. Там чекає на нього також хвактор Кирило. Всі три подалися на Кремянеччину.

А вітер далі дме з заходу. По небі пруть суворі валуни брудних хмар. Дорога мокра. По полях розкидалися по білому снігу чорні лати. По годині ходи утійшли в ліси. Тут дорога ліпша. Затишно. Шумлять височезні коронаті сосни. Брязкотять віттям дуби. Вузенька в дві колії доріжка веться все вперід, в далечінь, тікає з зору мандрівників — манить в глибину чорного волинського пралісу...

На другий день рано вийшли з лісів. Ночували у вбогого побережника Поляка, дуже говірливого, який багато розважав про політику. Жінка його гостила мандрівників дрібнезькими барабольками. — Бачите... Отаке наше життя. Одні барабольки, як ліскові горішки. Земля тут пісок. Не родить, — журилася вона. — Зате ліс який, — говорили гості. Такого лісу у нас годі...

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Н. Дж., Смок Рун, Па. Справлено згідно з Вашою заввагою.

Е. З., Ню Йорк, Н. Й. — Пишете про збірку для Збаражчан і навіть під тим не даєте свого імени? Чому? Редакція не може поміщувати анонімних письм.

Рочестер, Н. Й. — Повідомлення про виступ молоді в Бенджемін Френклин Гай Скул прийшло запізно, щоб можна було на час оголосити в Юкраініен Віклі чи Свободі.

І. І., Єйтсборо, Па. — Історію відділу одержано.

Куховарка.

— Йди, поглянь до кухні, яка ця наша куховарка комічна. Випила ввесь твій коняк, а тепер намагається зробити светер з макарону.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КОЛИ РОЗУМ ЗАМОВКАЄ.

Як доносять з Етіопії, етіопський цісар, що старається всіми силами вдержати для Етіопії й для себе симпатії світа, має немало клопотів коло вдержання етіопських заговірьців перед нападами на білих. Для Етіопців, видно, всякий білий — ворог, без огляду на те, чи він Італієць, чи ні. Навіть Англійці, що з природи ситуації ще можуть піти битися проти Італії, теж не забезпечені перед Етіопцями, які свою ненависть до Італійців готові зганяти не на полі бою, але далеко від побоєвища, в столиці Етіопії, на Етіопії нічого невинуватих білих.

В Риму знову доносять, що подібний клопіт мав там американський консуль, що на публичнім місці вживав анґлійської мови. Сидів він під каварнею в товаристві приятелів та попивав італійське вино. До нього підійшла громадка фашистів та сказала, що вживання анґлійської мови можуть люди взяти за доказ анґлійських симпатій. Аж як консуль вилеґітимувався, що він не Анґлієць, дали йому спокій, але всетаки остерегли його: мовляв, не ми, але хтось інший може захотіти зігнати на вас надмір воєнного духа. Себто таки в Римі, а не в Адові.

Ці факти кидають деяке світло на думку, що, мовляв, війна відрожує людину та штовхає її до геройства.

ВІДСЛОНИЛИ ЗАСЛОНУ.

Вістка про те, як то Анґлія зробила перший крок проти Італії за нарушення нею статута Ліґи Націй та не дала Італії поширити свою пропаґанду в Америці, дозволяє нам трохи подивитися крізь шпарку на життя, якого ми звичайно не бачимо.

Телеграфують з Женеви, що італійський дипльомат, барон Помпео Альойзі, вже замовив собі радіову стацію для висилки своєї промови до Америки. Змовився він з американським журналістом Едгаром Моврером, що пропаґанда Альойзія має мати вид не формальної про..., але нібито розмови між дипльоматом і ґазетярем. Уже все було готове. Написали питання ґазетяреви, написали відповіди дипльомата. Пробували голоси. Кожний відчитав свою частину, навчився читати, поправив наголоси й вимову. Зробили пробу перед мікрофоном. Мікрофонові техніки накрутили апарати так, щоб голоси виходили сильно, звучно й мельодійно. Прийшов час розсилки. Дипльомат і журналіст ждали перед мікрофоном. В Америці тисячі чи може міліони людей відчинили свої радіові апарати, готові пожирати кожне слово промови.

А тут перервала: Анґлія і т. д.

Чи не цікаве?

ЧОМУ РОЗМОВА?

Ще не все. Вияснення потребує ще питання: чому саме в пропаґанду вмішався ґазетяр? Пощо його треба було при промові барона? Чи барон не достаточна притягаюча сила для радіових слухачів? Таж є люди, що „простого" чоловіка не пішли би через дорогу слухати, але на друге місто поїдуть слухати барона.

Справа в тому, що радіові підприємці вже давно переконалися, що самих промов люди на радіо не так дуже слухають. Давай їм і барона, а вони всетаки за те не дуже то потягають. Вони вже навіть короля чули, не то барона. Що робити? Може до барона додати короля? Ні, і це не поможе. Вони вже чули раз короля, і він так храпів, що вдруге вже не варта слухати. Дати може двох королів? І це не помоглоб: як один король храпить, то два тимбільше. Ні, дати їм барона й короля, то вони покрутять на „Еймоса енд Енди". Щож робити?

Бачите, каже ґазетяр, люди промов не люблять слухати, але люблять слухати — дебат. Один другому завдає запит, той пробує на нього відповісти. Потім перший на щось не годиться. Другий знову поясняє. Перший робить закид. Тамтой викручується. Виходить ніби незгода, суперечка, ніби боротьба. Таке люди люблять слухати, як люблять приглядатися кулачній бійці або „бейзболевій" грі, де теж нібито бій між двома партіями грачів.

РАДІО И РОЗМОВНІ ФІЛЬМИ.

Зате приготування, які роблено при радіо перед „висилкою" цеї розмови, кидають знову світло на іншу галузь людської діяльности, подібну до радіової пересилки, а то на звукову фільму.

Такі приготування, які роблено з бароном і ґазетярем перед „радіовою розсилкою", робиться правильно в фільмовім промислі перед кождою сценою. Там відповідні люди написали текст, актори понаучувалися роль, робили проби. Коли вони накінець станують перед апаратом (фільмовим, що буде здіймати їх образ, та звуковим, що здіймає їх голоси), за ними є вже величезна маса приготовань. Навіть як вони роблять сцену, то ріжні люди, фаховці, дбають за належите виконання сцени. Одні дивляться за тим, щоб на них одіж була в належнім порядку. Інші за тим, щоб вони сиділи, чи що там, як треба. Ще інші, щоб вони говорили як треба, дивилися як треба, рухалися, як треба. Ще інші, щоб на них була все свіжа пудра.

Тому, що ніхто не може запамятати тих усіх подробиць щодо цілої штуки, то штуку розбивають на маленькі сценки. Два-три речення — й нова сцена. Нова установа, нові розпорядження, нові навчання. Цього всього на фільмі не видно, бо глядачеви це все зливається в одну цілість, але це все існує й має великий вплив на штуку, а через штуку на життя.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 270, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 15-го жовтня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт вул. Члени котрі взяли тікети на ювилейну вечеру, мають на тім мітінґу заплатити за них або звернути тікети. Всі члени обовязані прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — Ст. Гладкий, пр.; Гр. Шустикевич, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В пятницю, дня 11-го жовтня ц. р., помер О. ПАВЛІШ, довголітній член бр. св. Юрія, відділ 239 У. Н. Союза.

Похорон відбудеться в понеділок, в 9-тій годині рано, з дому жалоби при 917 N. Hencock St., Н. Филаделфія, Па.

Земля йому хай буде пером.

НЕ ПРИСЛАЛИ СТАТИСТИКИ Й ІСТОРІЇ

ДО ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА ОСЬ ТАКІ ГРОМАДИ, В ЯКИХ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА:

Алтуна, Па.,
Амбридж, Па.,
Амстердам, Н. Й.,
Ансонія, Конн.,
Асторія, Л. Ай.,
Обурн, Н. Й.,
Барнесборо, Па.,
Белфонт, Па.,
Бентлейвил, Па.,
Бетлегем, Па.,
Бервик, Па.,
Бінґгемтон, Н. Й.,
Бавндбрук, Н. Дж.,
Бриджпорт, Конн.,
Кемпбел, О.,
Кантон, О.,
Карнеґі, Па.,
Сентрал Фолс, Н. Й.,
Котсвил, Па.,
Кос-Коб, Конн.,
Кромптон, Р. Ай.,
Данбері, Конн.,
Дербі, Конн.,
Деслодж., Мо.,
Дургамвил, Н. Й.,
Донора, Па.,
Істон, Па.,
Едвардсвил, Па.,
Ірі, Па.,
Етна,
Експорт, Па.,
Іст Шікаґо, Інд.,
Форбес Ровд, Па.,
Форествил, Конн.,
Фар Ракавей, Н. Й.,
Фарел, Па.,
Ґалвей, Н. Й.,
Ґлестонбері, Конн.,
Ґлен Лайон, Па.,
Гартфорд, Конн.,
Гастинґс он Ґудсон, Н. Й.,
Гемпстед, Л. Ай.,
Голийок, Масс.,
Гомер, Па.,
Ізелін, Па.,
Ізелін, Н. Дж.,
Джамейка, Л. Ай.,
Джінет, Па.,
Джоліет, Ілл.,
Джессуп, Па.,
Канзас Ситі, Канн.,
Кентон, В. Ва.,
Лейквуд, О.,
Лейтроб, Па.,
Локост Пойнт, Мд.,
Лундіс Лейн, Па.,
Лічбурґ, Па.,
Мадісон, Ілл.,
Маганой Плейн, Па.,
Менвил, Р. Ай.,
Мейнфілд, Па.,
Милвил, Н. Дж.,
Майнерсвил, Па.,
Москіґан Гайтс, Міш.,
МкКіспорт, Па.,
Монт Кармел, Па.,
Назарет, Па.,
Нескегонінґ, Па.,
Ню Александрія, Па.,
Ню Бронсвик, Н. Дж.,
Ню Кесл, Па.,
Ню Провиденс, Н. Дж.,
Найаґара Фолс, Н. Й.,
Норвик, Па.,
Ормровд, Па.,
Пікскіл, Н. Й.,
Піорія, Ілл.,
Портленд, Оре.,
Фінікс, Ілл.,
Плейнсвил, Па.,
Провиденс, Р. Ай.,
Плейнфілд, Н. Дж.,
Ривергед, Н. Й.,
Ровей, Н. Дж.,
Росфорд, Огайо,
Рон, Па.,
Саґіно, Міш.,
Сейр, Па.,
Скрентон, Па.,
Шарон, Па.,
Сімсон, Па.,
Сликвил, Па.,
Смок Рун, Па.,
Савт Плейнфілд, Н. Дж.,
Соблет, Вайоминґ,
Сайксвил, Па.,
Стейпелтон, Н. Й.,
Сейнт Луіс, Мо.,
Щенандоа, Па.,
Тамс, Ва.,
Тонтон, Масс.,
Тейлор, Па.,
Толідо, О.,
Томастон, Конн.,
Торп, Вис.,
Ютика, Н. Й.,
Вандерґріфт, Па.,
Вестбері, Н. Й.,
Вестчестер, Н. Й.,
Вест Гамонд, Ілл.,
Вест Нютон, Па.,
Вилминґтон, Дел.,
Вудгейвен, Н. Й.,
Вудлон, Па.,
Вайстон, Л. Ай.,
Вест Гарвей, Ілл.,
Віліямставн, Н. Дж.,
Єйсборо, Па.,
Йорквіл, О.,
Йонґставн, О.,
Зейнсвил, О.,
Зіґлер, Ілл.,

СОЮЗОВЦІ З ВИЩЕ ЗГАДАНИХ ГРАМАД!

Ми певні, що Вам усім залежить на тім, щоб у Пропамятній Книзі У. Н. Союза була коротка історія тих громад, в яких Ви жиєте і працюєте і де виховуєте молоде наше покоління в такім дусі, щоб воно заняло по Вас місце й продовжувало там українське життя. Треба те вписати в Пропамятну Книгу, що Ви там жили і працювали. І тому ще раз просимо Вас **негайно** подати нам хоч короткі відомости про те, як довго живуть Українці в тій і тій громаді, скільки приблизно є там Українців, чи є церква, школа, Народний Дім, бібліотека. Подайте далі число наших товариств, а ще далі число бизнесменів та професіоналістів, як адвокатів, лікарів, учителів, інжинірів, аптикарів і т. д.

Якщо кожна громада виповнить ось так свій обовязок, то матимемо образ життя нашої іміграції в Америці. Просимо наших громадян зрозуміти вагу цеї загально народньої справи і надіслати потрібні інформації на адресу „Свободи".

ЯК АНҐЛІЙЦІ ЗДОБУВАЛИ КОЛЬОНІЇ В АФРИЦІ

В звязку з плянованим підбоєм Етіопії двома імперіялізмами, італійським і анґлійським, варто пригадати, як то в XIX столітті Анґлійці заволоділи одним чорним королівством у західній Африці.

В західній Африці, недалеко гирла ріки Ніґер, є нині місто Бенін, що колись було столицею великого чорного королівства. В р. 1440, коли Портуґальці вперше здобували в західній Африці кольонії, держава Бенінців грала тоді велику ролю. Була це могутня й багата держава. В її столиці стояли палати і святиня з веліканськими скарбами, золотом та прикрасами з слонової кости. Але Бенін був відомий тоді не так своїми скарбами, як радше жахливими людськими жертвами, що їх тисячами рікрічно вимагав бенінський реліґінйий ритуал.

Коли в 19. столітті Анґлійці укріпились при гирлі ріки Ніґер, старались вони зпочатку мирним шляхом зєднати собі Бенінців, започаткувати з ними торговельні звязки, щоб опісля, очевидно, цілковито узалежнити їх від себе. Та стара держава боялася за свою незалежність, держалася здалека від Анґлійців, не входячи з ними в ніякі торговельні звязки.

Одного дня анґлійський намісник Калябару післав своїх послів до Беніну. Посли не взяли з собою ніякої зброї, щоб свої мирні наміри вчинити для Бенінців „зрозумілішими". Та анґлійські посли не дійшли до столиці. По дорозі Бенінці на них зненацька напали, їх повбивали, а їхні голови післали свому королеви. Анґлійською відповіддю на такий учинок Бенінців була — карна експедиція. В лютім 1897. року по двацятьденних важких маршах і боротьбах Анґлійці дійшли через багнисті й порослі густими високими корчами околиці до Беніну та здобули місто по дуже тяжких боях передовсім за дільницю, де мешкав чорний король.

Увійшовши до здобутого міста, побачили Анґлійці жахливу картину: майже у всіх дільницях були сліди людських жертв, що їх згідно за радою своїх жерців приносив богам король. Ці людські жертви мали нібито виєднати від богів більшу прихильність для країни Бенінців.

Королівська палата, що її теж здобули Анґлійці, була гідним подиву мистецьким твором. На стінах були бронзові різьби, криша палати спочивала на прегарних стовпах, збудованих з мідяних та мосяжних плит. Сам король утік зі своєї палати в околиці, а з ним і його вожаки та жерці.

По двох днях облоги міста Анґлійцями вибухла в ньому з невияснених ніколи причин велика пожежа, що дуже швидко поширилася по цілім місті. Ледви в останніх хвилині вспіли Анґлійці схоронити в безпечне місце всі свої вибухові матеріяли. Пожежа заподіяла великі шкоди.

Пять місяців пізніше мали Анґлійці в Беніні своєрідне видовище. Король, що втік був у корчі, вертався з 900 тубильцями, що були без зброї, а на переді походу несли білий прапор. Перебування в багнистих корчах чорному королеви остогидло і він рішився вернутись до своєї палати. Похід ішов дуже поволі і тягнувся до пізних вечірніх годин; а що палата була знищена вогнем, замешкав король в одного свого підвладного. Ніч проминула на ріжних таємничих церемоніях і нарадах.

Чергового дня пішов чорний король з дуже численною дружиною до анґлійського намісника. Мешканці Беніну мовчаливо гляділи, як король ішов вулицями міста. Першою вимогою намісника було, щоб король публично упокорився перед ним. Тоді просив здентронізований король, щоб дозволено йому зробити це десь у замкненому місці, бо він не хотів би в очах своїх підданих так себе понижувати. Коли ж анґлійський намісник був неуступчивий, передав король свою тіяру з перел і коралів одному зі своїх васалів, а сам тричі поклонився низько до землі перед намісником.

Та на тім не скінчилося. Другого дня відбувся за всіми правилами суд над королем і його дорадниками, щоб устійнити вину за вбивство анґлійських делеґатів. Процес устійнив, що король противився, щоби вбивати білих, але зробили це деякі його вожаки. Всетаки короля депортували Анґлійці до Калябару й він міг узяти з собою дві жінки. Йому Анґлійці навіть обіцяли, що пізніше дістане стільки землі, щоб оснувати нове королівство. Та на обіцянках скінчилося.

Бенін перемінився в анґлійську кольонію і є нею досі. Там, де колись палилося тисячі людських жертв для виконання релігійного ритуалу, нині мирна громада тубильців, що з зацікавленням читають часописи та слідкують за курсами на пальмовий олій і на бавовну.

З театру.

— Ви були на премієрі моєї драми?

— Так, але опісля цілу ніч не міг спати.

— Жартуєте!

— Тому, що виспався в театрі.

„ЛЄКЦІЯ З МОВИ"

В роках 1907—11, за ґімназійних та студентських років, доводилося доволі часто виконувати завдання аґітаційного характеру, найчастіше на терені Київщини й прилягаючої до Дніпра частині Черніґівщини. В цій праці найбільшою насолодою були мандрівки по селах, хоч являлися вони значною небезпекою, особливо, коли в певному районі не маєш поміж населенням звязків.

Селяни до „скубентів" ставилися дуже недовірчиво, а часто-густо й ворожо (особливо коли доводилося зявлятись на селі з завданнями революційного характеру), чому немало сприяла шалена аґітація чорносотенців.

В час цих мандрівок приємно й цікаво було нам, молодим, ознайомлюватися з побутом українського селянина, з його звичаями, характеристичними особливостями, що яскраво ріжнили нашого селянина від московського; а головне, ці мандрівки в той час були найліпшим учителем української живої мови, незіпсутої й незасміченої московською „високою" культурою.

Хоч у мові молодшої ґенерації села, в якій чи то через військову службу чи то через відхід час від часу на заробітки до міст — зрусифікованих районів на Україні — зустрічалися москалізми, зате мова старих бабусь і дідусів була справжнім чистим кришталем, особливо в місцях, що були далеко від міст і мали злу комунікацію з ними. Одну з таких „лєкцій з мови" я й хочу тут навести.

В одному селі (не памятаю тепер назви) я мав звязок з одним селянином поважного віку, на той час дуже свідомим Українцем, через якого й розповсюднював ріжну літературу.

Отож одного дня приніс я до нього пакунок книжок і летючок. Зогляду на те, що поява чужої людини на селі, особливо інтеліґента з міста, а до того ще й на колесі, безперечно викликала певну сензацію й притягала увагу „начальства", що не входило в наші розрахунки, доводилось інколи відбувати мандрівки „пешим хожденієм". Так було й того разу. Підбив я ноги таки порядно й рішив відпочити в „дядька Максима" до вечора, а пізно ввечір, холодком, помандрувати додому.

Максимова жінка, як добра українська господиня, певна річ, почала мене припрошувати попоїсти. Та й Максим теж почав мене припрошувати. Відбулася така розмова:

— Та можеб ви, паничику, чогось трохи попоїли? Аджеж чимало гака вчепили! — каже господиня.

— Та трохи попоїв би, тіточко Дарино. Але ви не турбуйтеся — кавалок хліба та склянка молока для мене вистарчить.

— Але тут „дядько Максим" аж почервонів, немов ґедз його вкусив.

— Та Бога ви не боїтеся таке казати? На хліб святий і таке казати?

— Та що такого, дядьку Максиме, я сказав? — здивовано запитую.

— „Кавалок" хліба! — з обуренням каже він. Та хібаж можна на хліб святий казати — „кавалок" хліба? Кавалок гною може бути. А хліба може бути кусень, кусок, шматок... — повчаючи він додав.

— Та чого ви, дядьку Максиме, на мене напосілись? Таж добре знаєте, що я виріс у місті, отже й не диво, що не знаю добре нашої мови, — кажу, почервонівши, й щоб „замазати" неприємну для мене ситуацію, додав: — Відріжте шматок хліба, але невеликий.

— Мого дядька мов чорти схопили. Аж підскочив на лаві.

— Свиню, паничику ріжуть! Може у вас, в місті, хліб і ріжуть, а в нас крають...

Ото, думав собі, хай тобі чорт, упав у халепу! Не знаєш, на яку й ступити! Але дяка Богови вратувала мене господиня — А можеб ви борщику попоїли? Гарний борщик... зі свининкою...

— Та щож, як ласка ваша, то трохи налляйте... кажу я.

Але тут уже й від господині набрав.

— Борщ, паничику, сиплять, а не ллють. Лляти можна воду, молоко... — повчаючи додала вона.

Багато часу від того уплило, але „лєкція з мови" мені глибоко врізалася в памяті й я до сьогодні твердо памятаю, що „хліб можна краяти, а не різати", а „борщ сипати", та що як не хочеш набратися неприємностей від нашого селянина, то ніколи не проси „кавалок", а лише „шматок чи кусок" хліба!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український танковий виступ.

Дня 8. жовтня ц. р. заряд парків міста Ню Йорку улаживав фестиваль в Сентрал Парку в так званій „Молл-Голл". Головною точкою програми був виступ танків поодиноких народностей. До цього виступу заряд парків запросив теж і Клюб Українських Танцюристів з Ню Йорку. Всі танцюристи виступали в своїх народніх строях. Виступали за програмою як треті з черги. Їх поява на сцені викликала бурю оплесків. Строї ті виглядали чаруючо при вечірньому світлі місяця. А вже не було кінця оплескам, як наші танцюристи вивели майстерно безсмертну „Коломийку" і „Гонивітер". Замітним було, що публика підчас танку коломийки не могла всидіти на кріслах, а зривалась на рівні ноги і оплесками супроводжала коломийку до кінця. Це другий виступ наших танцюристів цього літа. Як першим разом, так і другим дістали перше признання. Оттак славно вивели вони красу українського народнього мистецтва перед очима 4,500 глядачів американської публики. Виступали шість пар хлопців і дівчат з Ню Йорку. Їх імена: Марія Вінтоняк, Марія Палиґа, Іванна Гуляґроцька, Гелен Боднар, Юлія Звардник, Ольга Пасічник, Михайло Бриґидир, Михайло Кравчук, Евген Папірик, Семен Вінтоняк, Іван Свистун, Володимир Рибка.

Подібний виступ буде 25-го ц. м. у Стадіоні при 110 вул. Але там повинні танцюристи виступити вже більшим числом і зі своєю музикою.

І. Іванів.

30 ВЕРБЛЮДІВ ЗА ТВОЮ ЖІНКУ.

Німецька журналістка Ільза Штайнгардт вибрався з чоловіком до італійської кольонії в Африці: Сомалі. Описує веселу пригоду, яка їй там пригодилася.

Перед відїздом до міста Адену відвідали сомалійського ватажка Герзі Еґа, який із жінкою та дітьми вибирався до Німеччини, куди його заанґажував підприємець славного на ввесь світ звіринця та цирку Гаґенбека.

Герзі Еґа бував уже в Німеччині кілька разів, тому знає трохи німецьку мову.

Привитався з Гаґенбековим представником, якого знав уже з Німеччини:

— Добрий день! Як тобі поводится? Мені поводиться добре. Дуже добре.

Також супроти нас, чужинців, був цей сомалійський ватажок дуже ввічливий.

— Ти побачити мою жінку й діти? — каже до мене та звертається до одного з наметів і сплеснув у долоні: „Фатіма, Ададжа, Катіджа".

Три молоді, стрункі жінки виходять трохи несміливо, одначе цікаво.

І вони привиталися, подали руку, а всміхаючись, показали чудові білі зуби.

Фатіма це наймолодша жінка Герзія. Інші шість оставив дома. На дорогу все бере собі нову жінку. В пашпорті має написано, що йому вже 66 літ, та він іще кремезний.

Як ми вийшли з намету, Герзі спитався мого чоловіка:

— То твоя жінка? — і показав на мене.

— Так, Герзі, то моя жінка.

Герзі на це:

— Я купити! Я дати багато верблюдів!

Тричі показує десять пальців: — Трицять верблюдів за білу жінку!

Мій чоловік із здивування не вспів іще відповісти, а Герзі вже давав сорок верблюдів. Герзі гордий, що аж стільки може заплатити за жінку!

Фатіма змірила мене тепер непривітно очима, та в справу вмішався Геґенбеків представник:

— Герзі, в Европі ти не можеш купувати собі жінку! В нас кожний має лиш одну жінку й не продає її.

— Лиш одну? — Герзі поглянув недовірчиво.

Мій чоловік пояснив іще Сомалійцеви:

— Так, це моя жінка і я хочу, щоб вона все була зі мною. Іншої не хочу.

Очі ватажка заблисли; він щойно тепер гаразд зрозумів мене. Наморщив чоло, пробурмотів кілька слів по сомалійськи, а потім по німецьки:

— Ти жінку любити. Я не хотіти взяти чоловікови жінку брати. Герзі... не злий!

У КУРДИСТАНІ

Місто Мардін недалеко границь Сирійської пустині у стіп гір Курдистану, всього двацять миль крученої дороги від шляху Стамбул-Баґдад. Залізницю цю будували перед війною, щоб дістатися в глибину Курдистану. Хотіли злучити дику околицю, захопити нафтові джерела Мосулю. Війна перервала будову цього велитенського проєкту. Під Мардіном станув один кінець залізниці, наче дівчина в розпуці. Дівчина позирає одним оком на гарних Кемалевих офіцирів, а другим на сержантів французької чужинецької леґії. І ці й ті їздять цією залізницею, а всеж вона до нікого не належить.

Мардін, це вірлине гніздо, побудоване на склоні гори, що притулилось із одного боку до скелі. На населеній землі є терасоваті нивки, серед яких знімається старе місто з підземними хідниками. А довкола міста півколом ланцюги гір, що подобають на середньовічні твердині. Понад головою кружляють хижі птахи.

Вулиці також романтично дикі, криві, з вибоями. Прогульки по місті, це справжні муки. Треба мати добрі кости і бути бистрим, щоб нічю не зломити собі карку, бо Мардін слабо освітлений нафтовими лямпами. Мардінці волють проходжуватися по дахах. Замітачі — цю гиґієнічну новину завів Кемаль Ататурк (Паша)—з двоколовим возом усюди не дістануться. Мул із бочками на сміття по боках далеко практичніший. Скрині з цукру тут також уміють використати. В сирійських селах служать Арабам до дверей, вікон або замісць шафи на одежу.

Два гарні мінарети знімаються понад камінними серпентинами та понад похилими телеґрафічними стовпами. Дроти на них повисли, а поліцаї відганяють худобу, що чіпається до стовпів, бо бояться, щоби не завалили їх. На даху старої джамії хлопці наслідують годжу та закликають громадян до молитви. Вусаті батьки сердяться на дітей за їх збитки, а офіцири сміються.

Базар непоганий. Має рундук з мистецької архітектури, як і на деяких домах із арабськими прикрасами вікон і порталів. Довкола базару розложилися ремісники, що працюють сидячки. Арабський доктор із килимиками й універсальними порошками хапає прохожих за поли. Одного поклепав по коліні, іншому поглянув на язик і діяґноза скінчена. Потім починався довгий торг за лікарство. Багато крамниць це лише звичайні фрамуги в мурі. Різники мають у крамниці рівночасно хлівець для кіз і овець, які відразу на місці вбивають. Голодні собаки вилизують закровавлену землю, проковтують відпадки, а потім, скулившися, ждуть смертельного блеяння найближчої вівці.

Зрештою бруду не видно й не чути так, як в Анатолії (Малій Азії). Здоровий гірський воздух прочищує все. Їжа в курських гостинницях добра, смачно приладжена без оливкової омасти. Смачна печеня „на дико", обложена цибулею, печена на рожні. Паляниці, яйця, молоко, сир, зеленина, фасолева зупа — все смачно приладжене, а власник гостинниці не старається ошукати чужинця, що на Сході треба вважати справді чудом.

У трох готелях, чи заїзних домах, багато подорожних. Ліжка порядні, з сінниками, чистими накривалами — очевидний знак Кемалевого режіму. В готелі „Дімджуріє" у спільній кімнаті покурюють гашиш і гріються над манґаном з деревляним вуглям. Було зимно й пізнати було по них, як нерадо сидять на масивних кріслах і канапках, що блестять новиною. Кемаль не дозволяє сидіти на магомеданський спосіб, себто із підібганими під себе ногами.

За топливо тяжко. Містом проїжджають довгі каравани мулів, навючених ріщам. Приходять вони здалека. Ішли теж коні з найріжнішим крамом: лопатами, джаґанами, молотами, та взагалі з ріжними залізними причандалами. Великі дзвінки на шиях і по боках коней відзивалися Мардіном від ранку до вечора. Це тому, щоб інші коні на гірських стежках-серпентинах не збилися з дороги.

Хлопці грали в футбол на вулиці з вояками. Жінки з високими намотаними турбанами на голові не закривали лиця. Мардінці зачинали носити европейську одежу. Юнаки запускали вусики на французький спосіб і на камінистих дорогах нищили російські кальоші. Словом, кожний мусів, або старався робити те, що робили турецькі офіцири.

Курди з кожухами на рамені мали замісць турбанів шапки з дашком узад. Їх подовгасті лиця твердого, одначе гордого виразу, обсмалені вітром і сонцем, могутні вуси та пронизливі очі дуже ріжнилися від хитрих як лис Вірмен, вічно переслідуваних Асирійців і арабських Жидів. Араби мали шапку, прикриту хусточкою, що була прикріплена характеристичним обручиком. Лише дашок виставав на потіху бистрих поліцаїв.

НЕВІРНИЙ НЕВІЛЬНИК

(З перського гумору).

Один невільник утік свому панови.

Коли кілька днів пізніше пан прийшов до іншого міста, побачив там свого невільника, схопив його та сказав:

— Чому ти втік мені?

Та тепер і невільник схопив свого пана за полу тай сказав:

— То ти мій невільник! Ти вкрав мені багато грошей та втік мені. Тепер, як я знайшов тебе, покараю тебе!

І оба пішли до кадія (судді) та просили його, щоб розсудив їх, хто з них є невільник, а хто пан. Каді сказав їм піти до вікна та виставити голову надвір. Потім приказав свому катови, щоб відрубав невільникови голову. Як невільник почув ці слова, зараз подався головою назад, а його пан навіть і не ворухнувся. Так то каді пізнав, хто з них ошуканець, і віддав його власникови.

Процент.

Позичив один селянин у жидка 100 злотих на пів року. Жид гроші дав, але стягнув собі згори 4% відсотків місячно. По році селянин віддає 100 злотих і каже:

— Але ви, Мошку, брали з мене лихварські відсотки. Я знаю, що ви декому позичаєте на 2%.

— Ну, я декому числю відсотки лише за день, а вам то мушу і за ночі, які я не спав.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

РОСФОРД, О.

На інвалідів.

У. Н. Дім з Росфорд вислав до Обєднання $2.30 на інвалідів.

ТОНТОН, МАСС.

На рідне село Жабинці, повіт Копичинці.

Нижче підписані дістали з рідного села листа, в якім пишеться, що задумують будувати Народній Дім і читальну „Просвіти" в Жабинцях.

Ця вістка була для нас великою несподіванкою, бо коли ми покидали рідне село, то воно було вже майже спольщене.

Тому з великою радістю приняли ми ту вістку, що рідне село відроджується.

І тому негайно влаштували два пікніки, з яких чистого доходу прибуло $99.25. Крім того на зазив громадян О. Рекрута і М. Костева зібрано добровільні жертви, які вложили: М. Семеґен $2; по $1: О. Рекрут, К. Сідзінський, М. Костів, Ф. Юрківський, Г. Лучка, С. Сорочка; М. Шаран і А. Ґурняк по 50 ц.; по 25 ц.: К. Оліяр, Анна Мельник і М. Хоптовий. — Разом добровільних датків зібрано $9.75. — Загалом усього $109.

Закликаємо всіх односельчан, щоб негайно прийшли з помічю рідному селу.

Памятаймо, що є нашим обовязком збудувати національну твердиню в нашому селі, то виключно жертвами односельчан, що живуть тут за морем. А тим способом загоїмо рани рідного села, завдані літами нашими ворогами.

Рідне село знову мусить бути наше, мусить бути забором проти всяких ворожих затій.

Жертви просимо слати на руки комітету:

Микола Семеґен, касієр,
48 Myrtle St., Taunton, Mass.

або прямо на руки виділу читальні „Просвіти": **Володимир Хоптовий - Федишин,** касієр, Жабинці, почта Пробіжна, пов. Копичинці.

ЗА КОМІТЕТ:
Михайло Хоптовий, предсідник; **Микола Семеґен,** касієр; **Йосиф Хоптовий,** секретар; **Маріян Хоптовий,** контрольор.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (5)

Як Олександер умирав, Ніярх просив його: „Прийми віру Баала, Іскандре, і покажи світови, що ти є справді його сином". Олександер піднявся слабо на своїй постелі. Його уста рушились, але з уст не вийшов ніякий голос. Потім він знову впав. Олександер Великий був мертвий.

„Він вірив", шепнув Ніярх, бо так він розумів останній жест Іскандра. Але Гіплят крикнув люто до жерця: „Це ти його вбив. Ти його втруїв, або кинув на нього чари Баала. За те ти заплатиш життям. Гей, сторожа!"

Ніярх знав тепер, що він був у руках своїх ворогів, бо всі його ненавиділи, крім одного Олександра. Його одинокий ратунок була втеча. Заки його зловила сторожа, він вибіг на подвіря. Тут він знайшов воєнний віз Олександра, що все стояв готовий для побідника.

Вулицями Вавилону жовніри гналися за Ніярхом, а потім по рівнині, але нічиї коні не були такі скорі, як Олександрові. Накінець Ніярх добився до моря та всів на корабель, що плив до Африки, де йому доля судила доконати річей, що звязали його життя з життям Тарзана.